

03.05.2024

POL-2024-62850

Poliisitarkastaja Marjo Tyynelä

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi**Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta****1 Lausuntopyyntö:**

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää Poliisihallituksen kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta.

2 Esityksen pääasiallinen sisältö:

Esityksen mukaan kansalaistamiseen edellytettävä asumisaika nostettaisiin viidestä kahdeksaan vuoteen. Jatkossa asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu. Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennettäisiin. Laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavan asumisaikaa koskeva poikkeus. Kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison, kielitaitoedellytyksen täyttävän hakijan ja 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella viiteen vuoteen. Lisäksi asumisaikaa nostettaisiin yhdellä vuodella kolmeen vuoteen tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä. Lakiin lisättäisiin erillinen poikkeusperuste Suomen edustuston työntekijän puolisolle, jolta edellytettäisiin kahden vuoden asumisaikaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin uusi lakisääteinen enimmäiskäsittelyaika, joka edistäisi kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansalaisuushakemusten kiireellistä käsittelyä.

Esityksen tavoitteena on uudistaa kansalaisuuslakia hallitusohjelman mukaisesti tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä. Tämä esitys sisältää ehdotukset asumisaikaa koskevien toimien toteuttamiseksi. Tarkoituksena on korostaa onnistunutta kotoutumista kansalaisuuden saamisen edellytyksenä ja mahdollistaa turvallisuuskäsitteiden huomioiminen entistä paremmin.

3 Asiantuntijan lausunto

Esityksen tavoitteena on kannustaa maahanmuuttajia kotoutumaan ja pyrkiä vaikuttamaan siihen, että henkilöllä olisi kansalaisuuden saadessaan riittävät valmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa elämiseen. Asumisajan tarkoituksena on antaa henkilöille valmiuksia suomalaisessa yhteiskunnassa elämiseen, ja sen myötä henkilöllä on mahdollisuus aloittaa kotoutuminen uuteen kotimaahan hyvissä ajoin ennen kansalaisuuden hakemista. Yhteiskunnan sääntöjen ja arvojen tuntemus ja riittävä kielitaito edesauttavat työllistymistä ja kotoutumista Suomeen. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomen kansalaisuutta hakeva on asumisajan kuluessa tutustunut Suomalaisen yhteiskunnan sääntöihin ja arvoihin ja haluaa noudattaa niitä. Poliisin näkökulmasta on perusteltua, että pidemmän asumisajan tavoitteena on mahdollistaa turvallisuuteen liittyvien riskien huomioiminen entistä paremmin. Ehdotettavilla muutoksilla pyritään osaltaan parantamaan viranomaisen mahdollisuuksia arvioida hakijoita ennen kansalaistamista siten, että pidemmän asumisajan myötä käytettävissä olisi enemmän suomalaisissa järjestelmissä olevia tietoja kansalaisuutta hakevista henkilöistä.

Nyt esitetään, että laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavan lyhyempää asumisaikaa koskeva poikkeus. Siten myös kansainvälistä suojelua saavalta edellytettäisiin jatkossa lähtökohtaisesti kahdeksan vuoden asumisaika. Jatkossa asumisaikaan hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu. Tämä tarkoittaisi, että turvapaikka-asian käsittelyyn kuluutta aikaa ei enää laskettaisiin mukaan asumisaikaan ja Suomesta kansainvälistä suojelua saaneiden asumisajan laskeminen alkaisi siitä, kun oleskelulupa on myönnetty. Poliisihallituksen asiantuntijana haluan kiinnittää huomiota siihen, että nykyisin turvapaikkaprosessi saattaa kestää hyvinkin pitkään. Kahdeksan vuoden asumisaikaedellytys yhdistettynä siihen, että asumisaikaa aletaan laskea vasta oleskeluluvan saamisesta saattaa pidentää kansalaisuuden hakemisen ajankohtaa joissakin tapauksissa kohtuuttomasti. On toki hyvä, että Hallituksen tavoitteena on tehostaa turvapaikkamenettelyä, jolloin turvapaikkamenettelyssä vietetyn ajan pituus ei välttämättä muodostuisi tulevaisuudessa niin huomattavaksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan uutta lakisääteistä enimmäiskäsittelyaikaa, joka tukisi kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien henkilöiden kansalaisuushakemusten kiireellistä käsittelyä. Poliisihallituksen asiantuntijana kannatan turvapaikkamenettelyn tehostamista ja lakisääteistä enimmäiskäsittelyaikaa kansalaisuushakemuksien käsittelyyn.

Esityksessä luovuttaisiin jaottelusta yhtäjaksoisen asumisajan ja kerätyn asumisajan välillä. Keräytystä asumisajasta luopuminen tarkoittaisi, että

henkilön tulisi jatkossa tosiasiallisesti oleskella Suomessa yhtäjaksoiseman ajan. Nykyiset kansalaisuuslain säännökset sallivat hakijan oleskelevan Suomen ulkopuolella jopa puolet vaaditusta asumisajasta. Suomessa asumista voidaan pitää merkittävänä osoituksena siitä, että henkilö haluaa aidosti integroitua Suomeen ja tulla yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. Turvallisuusviranomaisten on vaikea tai jopa mahdotonta arvioida kansalaisuutta hakevan mahdollisesti aiheuttamaa uhkaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, jos hän on asunut suuren osan vaadittavasta asumisajasta ulkomailla. Jos hakija on syylistynyt vakaviin rikoksiin oleskellessaan Suomen ulkopuolella, niin läheskään aina viranomaiset eivät saa tästä tietoa. Poliisihallituksen asiantuntijana kannatan esitystä yhtäjaksoisen oleskelun vaatimuksesta, koska se takaa viranomaisille paremmat mahdollisuudet arvioida hakijoiden mahdollisesti muodostamaa uhkaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Poliisihallituksen asiantuntijana haluan kiinnittää huomiota siihen, että Suomen kansalaisuuden saamisen edellytyksenä olevan asumisajan pidentämisellä saattaa olla merkitystä sellaisille henkilöille, jotka ovat muuttaneet Suomeen esimerkiksi asiantuntijatyöhön ja joiden työtehtäviin saattaa liittyä muissa maissa kuin Suomessa vietettyjä ajanjaksoja. Nyt esitetty asumisajan pidentäminen ja yhtäjaksoisen asumisen vaatimus saattaa vähentää jonkin verran Suomen vetovoimaa kansainvälisten osaajien silmissä. Asumisajan pidentämisellä voi olla vaikutusta myös Suomen pitovoimaan sellaisille henkilöille, joille on tarjolla erilaisia työtilaisuuksia myös muissa maissa. Jatkossa tulee huomioida muiden pitovoimatekijöiden vahvistaminen, jotta Suomen työmarkkinoille saadaan osaavaa työvoimaa.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 03.05.2024 klo 12:19. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki
Poliisitarkastaja Ari Jokinen
Poliisilakimies Visa Weckström
Poliisihallitus, Esikunta
Keskusrikospoliisi
Helsingin poliisilaitos